

Tussen 1985 en 1989 werd gebouwd aan *Il Grande Cretto*, het landartproject van Alberto Burri (1915 - 1995) op Sicilië. Toen was het geld op. Het labyrint, 300 bij 300 meter, raakte overwoekerd door mos, het cement scheurde en het wit verdween. Onlangs werd de Cretto, na een inzamelingsactie onder kunstenaars en architecten, afgebouwd.

Beeldende kunst

INTERVIEW PETRA NOORDKAMP

Boven: scène uit *Il Grande Cretto di Gibellina* van Petra Noordkamp. In de film zie je het licht veranderen: van avondblauw, naar ochtendroze en verblindend wit rond het middaguur. In het midden: bewoners voor de aardbeving.

Brute krachten

Het Siciliaanse stadje Gibellina werd in 1968 verwoest door een aardbeving. De Italiaanse kunstenaar Alberto Burri maakte op die plek een enorm labyrint. Het Guggenheim Museum in New York vroeg onlangs fotografe Petra Noordkamp hierover een film te maken.

Door Anne van Driel

Een Siciliaans bergstadje en een aardbeving in 1968 - hoe kwam het Guggenheim erbij u te benaderen?

'Kort nadat Gibellina was verwoest, werd besloten een nieuwe stad te bouwen, op zo'n 20 kilometer van de ruïnes. De burgemeester nodigde daarvoor belangrijke moderne kunstenaars en architecten uit. Ik maakte twee films over de futuristische architectuur: een over de kerk in de vorm van een bol en een over de vervreemdende sfeer in de lege straten en de De Chirico-achtige pleinen. Toen de curator van het Guggenheim die zag, vroeg ze me nog een film te maken, voor hun Alberto Burri-retrospectief.'

Want Burri zou ook iets ontwerpen voor de nieuwe stad.

'Maar toen was hij onder de indruk. Hij schijnt ter plekke te hebben bedacht om het puin van de ruïnes bijeen te vegen tot grote blokken, elk zo'n 20 meter lang en 1,5 meter hoog, en die te bedekken met een witte cementlaag. Zo zou een labyrint ontstaan met grillige paden - twee ervan komen over-

een met de hoofdstraten van de oude stad. Krakkend plan natuurlijk, want er móest me toch een lading cement over die smalle bergweggetjes omhoog! Maar de burgemeester zei meteen: dat gaan we doen.'

***Il Grande Cretto* noemde Burri het.**

'De grote barst. Vanwege de gescheurde aarde in Gibellina. Maar ook, denk ik, naar analogie met de schilderijen die hij destijds maakte, van witte of zwarte klei waarin hij craquelures liet ontstaan.'

Wat wilt u met de film vooral laten zien?

'Veel eerdere films tonen de Cretto van boven. Terwijl het zo mooi is erdoorheen te lopen. De aardbeving was heftig en de Cretto zelf is ook heel intens. Bruut op een bepaalde manier. Maar mij viel vooral de stilte op. Daarom is de soundscape die Nathalie Bruys voor de film maakte minimaal, met momenten van bijna-silte. De cameravoering is ook verstillend en vergroot uit waar het Burri 50k om ging: vormen, textuur, materiaal, ruimte.'

Is Gibellina blij met de Cretto?

'Jongeren zijn er trots op. Veel oude bewoners vinden het lastig dat ze niet terugkunnen naar de plekken van vroeger, naar de school, de kerk - ook al is die een ruïne. Ik denk dat Burri's monument de her-

innering levendiger houdt. Zoals burgemeester Ludovico Corrao destijds zei: 'We moeten de ruïnes uitwissen om ze te kunnen herdenken.'

Een restauratie van het oude deel staat op stapel.

'Ik twijfelde eerst aan de noodzaak van voltooiing en restauratie - het kost liefst 2 miljoen euro. Maar het witte deel is zo fantastisch!'

Waarom weten zo weinigen af van dit immense landartproject?

'Gibellina ligt afgelegen, je kunt er alleen met een auto naartoe. Nu de Cretto dit jaar is voltooid, zijn er plannen om meer mensen te trekken. Ik hoop natuurlijk dat mijn film daarbij helpt. De keren dat ik er filmde, was er vrijwel niemand. Behalve een zwerfhondje. Een vriend van me heeft hem geadopteerd en doopte hem Alberto. Als je goed kijkt zie je de gelijkenis met de kunstenaar: veel haar.'

De film van Petra Noordkamp is onderdeel van *Alberto Burri, The Trauma of Painting*, t/m 6/1/2016 in het Guggenheim Museum in New York te zien.

Il Grande Cretto ligt langs de Via Alcamo (afslag van de SP5), Gibellina, Sicilië.